

Asia: Lausuntopyyntö arviointiohjelmasta/ Ebba merituulivoimahanke, Raahen ja Pyhäjoki (LVV-U/32164/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähallitus suunnittelee Ebba-merituulivoimahankeä hallinnoimalleen Suomen yleiselle vesialueelle Perämerelle Raahen kaupungin ja Pyhäjoen kunnan alueelle. Merituulivoima-alueen laajuus on 202 neliökilometriä. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa enintään 90 tuulivoimalan merituulivoima-alue, jossa yksittäisen voimalan kokonaiskorkeus on enintään 390 metriä merenpinnasta. Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt Luonnonvarakeskuksesta (Luke) lausuntoa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Luke ottaa lausunnossaan kantaa ainoastaan omaan toimialaansa liittyviin asioihin.

2 Lausunto

Linnut

Alueen läpi muuttavista linnuista on kerätty ja kerätään kohtalaisen paljon tietoa. Oleellista on, että lentokorkeuksiin kiinnitetään huomiota ja myös yömuuttoa seurataan. Jos suunniteltu aineiston keruu onnistuu ja aineiston laatu osoittautuu hyväksi, saadaan paljon tietoa lintujen muutosta alueella. Tietoa voidaan hyödyntää erityisesti törmäyskuolleisuuden arviointiin. Maastossa havainnoimalla kerättyjen tietojen muuta hyödyntämistä vaikeuttaa se, että Perämeren avomerialueelta ei ole lintujen muutosta laajempaa järjestelmällistä taustatietoa, johon hankealueen tuloksia voisi suhteuttaa. Muiden merituulivoimahankeiden yhteydessä kerättyjen aineistojen suunniteltu hyödyntäminen voisi parhaassa tapauksessa hieman parantaa tilannetta.

Pesimälinnuista on kerätty runsaasti tietoa erityisesti vaihtoehtoisten kaapelireittien rantautumispaikkojen läheisyydestä. Samoin hankealueen merkitystä lintujen ruokailualueena on kartoitettu merellä tehdyillä laskennoilla. Jälkimmäisessä asiassa tulosten hyödyntämisen kannalta ongelmia voi aiheuttaa se, että tulosten suhteuttamista muihin avomerialueisiin Perämerellä vaikeuttaa vertailuaineistojen puuttuminen. Selkälölkien liikkeisiin liittyvässä GPS-seurannassa tätä ongelmaa ei ole ja aineistojen perusteella on mahdollista saada laadukasta aineistoa hankealueen alueellisesta merkityksestä Selkälölkien ruokailualueena.

Varsinainen vaikutusten arviointi keskittyy niukahkojen kuvausten perusteella oikeisiin asioihin. Joiltain osin tavoitteet ovat kuitenkin ylimitoitettuja. Tekstissä todetaan, että ”Tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksia linnustoon tarkastellaan paikallisesta tasosta laajempaan huomioimalla sekä merituulivoima- että maatuulivoima-alueita sekä Ruotsin puolen linnusto. Arvioinnissa huomioidaan myös mahdollisesti välillisesti ravintoverkkovaikutusten kautta linnustoon kohdistuvat vaikutukset.” Luke toteaa, että yhteisvaikutusten luotettavaan arviointiin ei nykyisin ole riittävää tietopohjaa. Sama koskee ravintoverkon kautta linnustoon kohdistuvia vaikutuksia. Näiden asioiden kohdalla tietopuutteet tulee

tuoda selkeästi esille eikä tehdä pelkkiin arvailuihin perustuvia päätelmiä. Lintujen osalta mahdolliset merkittävät vaikutukset olisivat nimenomaan useiden hankkeiden yhteisvaikutuksia.

Lisäksi Luke toteaa, että voimaloiden valoihin liittyvillä ratkaisuille samoin kuin voimaloiden sijoitteluilla tuotantoalueen sisällä on mahdollista vaikuttaa törmäysriskiin ja estevaikutukseen. Rakennusaikaisia häiriöitä vähentää tehokkaimmin töiden ajoittaminen pesimäkauden ulkopuolelle. Nämäkin keinot tulee ottaa huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Merihylkeet

Hylkeet ovat herkimpiä suoralle ihmislähtöiselle häiriölle erityisesti lisääntymis- (kevättalvi) ja karvanvaihtoaikaan (kevät). Noin 80 % Itämeren norppakannasta elää Perämeren alueella, ja laji poikii useimmin ahtojäille, joiden laajuus ja sijainti vaihtelevat vuodesta toiseen. Hankealue sijaitsee keskeisillä norppien poikimis- ja lisääntymisalueilla. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan esitetä tarkasteltavaksi hankkeen mahdollisia vaikutuksia jääolosuhteisiin ja niiden kautta norpan pesintään ja lisääntymiseen. Hankkeen toteutumisen myötä ihmistoiminta lisääntyisi alueella rakennustoiminnan lisäksi pysyvästi tuulivoimaloiden toiminnan, ylläpidon ja huollon takia. Luke toteaa, että arvioinnissa olisi tarkasteltava hankkeen koko elinkaaren (rakentaminen, huolto, ylläpito) suoria vaikutuksia norppaan. Jääolosuhteisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi myös huollosta aiheutuva talviaikainen liikenne voi vaikuttaa norppien elinolosuhteisiin.

Merinisäkkäisiin kohdistuvien vaikutusten arviointien osana ”arvioidaan melun, välkkeen, sähkömagneettisten kenttien ja jääpeitemuutosten vaikutuksia kalastoon ja sitä kautta mahdollisia välillisiä vaikutuksia merinisäkkäisiin. Arvioinnin osana tarkastellaan myös mahdollisia merinisäkkäisiin kohdistuvia vaikutuksia meriympäristön ekologisten vuorovaikutussuhteiden kuten esimerkiksi ravintoverkon kautta.” Edellinen teksti sisältää turhia lupauksia. Tarvittavaa tietopohjaa todellisten tarkasteluiden tekemiseksi ei ole, ja jo etukäteen on selvää, että vaikutukset arvioidaan enintään hyvin vähäisiksi.

Luke myös muistuttaa, että hyljemääriä ei voi luotettavasti arvioida linnustoselvitysten yhteydessä, koska erityisesti ruokailualueillaan hylkeet ovat valtaosan ajastaan sukelluksissa. Luke myös muistuttaa, että Perämeren norppalaskennoista vastaa Ruotsin luonnonhistoriallinen museo, eikä alueellisia laskentatuloksia löydy Luken tietokannoista. Luke toteaa, että hylkeiden osalta vaikutusten arviointi ja siihen käytetyt menetelmät on kuvattu hyvin suppeasti, ja arviointiohjelma vaikuttaa kokonaisuudessaan riittämättömältä.

Yksittäinen hanke tuskin aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia hylkeille, mikäli alue ei ole keskeinen lisääntymis- ja karvavaihtoalue, mutta vaikutukset voivat muuttua merkittäviksi yhteisvaikutuksessa muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Tämä korostaa tarvetta arvioida tuulivoimarakentamisen vaikutusten laajempaa yhteisvaikutusta merellä. Luotettava arviointi edellyttäisi nykyisen tietopohjan laajentamista.

Kalat ja kalastus, muu toiminta

Olemassa olevaa taustatietoa alueen kalastosta ja kalastuksesta samoin kuin tuulivoiman mahdollisista vaikutuksista on kerätty melko laajasti. Arviot hankkeen kalastoon ja kalastukseen kohdistuvista vaikutuksista tehdään

asiantuntijatyönä, mikä on perusteltu ratkaisu. Mahdollisiin kalastovaikutuksiin liittyvien arviointien käytännön toteuttaminen luvatussa laajuudessa voi osoittautua vaikeaksi, sillä joistakin asioista perustiedotkin ovat puutteellisia. Esimerkkinä kohta, jossa sanotaan: ”Poikas- ja kutualueiden kohdalla arvioidaan häiriintyvän ja häviävän pinta-alan vaikutuksia kutuun ja poikastuotantoon.” Tällaisen arvion tekeminen edellyttäisi luotettavia järjestelmällisesti kerättyjä lähtötietoja alueen kutu- ja poikasalueista. Tekstissä on nostettu esille Luken tuottama kartta muikun mallinnetuista poikasalueista. Kartta kuitenkin esittää poikasten todennäköistä esiintymistä rantojen tuntumassa eikä se kerro esimerkiksi kutualueiden sijainnista oikeastaan mitään. Tietojen puutteellisuus koskee myös silakkaa, ja tässä tapauksessa nimenomaan syyskutuista silakkaa. Järjestelmällisesti kerättyä edes karkean tason tietoa kutualueiden sijainnista Perämerellä ei ole saatavilla. Laajempi taustatieto puuttuu, mikä tekee yksittäisen hankkeen vaikutusten arvioinnin ja sen asettamisen laajempaan yhteyteen jokseenkin mahdottomaksi, vaikka yksittäisellä alueella tehtäisiin hyvinkin perusteelliset kartoitukset.

Voimaloiden mahdolliset perustamistavat tarkentunevat kartoitusten ja suunnittelun edetessä. Jos myöhemmin päädytään käyttämään perinteistä paalutusta, on mahdollista, että siitä aiheutuva voimakas vedenalainen melu voisi vaikuttaa esimerkiksi lohen vaelluksiin tai merinisäkkäisiin. Luken käsityksen mukaan tämäkin mahdollisuus olisi hyvä pitää mukana ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Kalastukseen kohdistuvien mahdollisten vaikutusten arvioinnissa keskitytään perustellusti rannikkokalastukseen koska alueella ei käytännössä ole troolikalastusta ja arvioinnin tavoitteet ovat realistisia. Hankkeen toteutuminen voisi tulevaisuudessa vaikuttaa myös alueen vaihtoehtoihin käyttömuotoihin, kuten vesiviljelyyn. Luken käsityksen mukaan myös tämä asia olisi syytä huomioida ympäristövaikutusten arvioinnissa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on paljon hyviä elementtejä ja huomiota kiinnitetään pääosin oikeisiin asioihin. Joiltain osin tavoitteet ovat epärealistia, sillä Perämerelle soveltuvaa tietoa esimerkiksi mahdollisista vaikutusmekanismeista ei ole riittävästi. Hankealueelta on kerätty tai kerätään kohtalaisen paljon aineistoa, erityisesti linnuista. Lintuja kuten myös hylkeitä ja kaloja koskevien aineistojen hyödyntämismahdollisuuksia vähentää se, että järjestelmällisesti kerättyä karkeampaakaan vertailuaineistoa ei ole saatavilla laajemmin Perämeren alueelta. Tämän tyyppistä tietoa tarvittaisiin erityisesti myös mahdollisten yhteisvaikutusten arviointiin. Hylkeiden osalta yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi keskittyä erityisesti hankkeiden aiheuttamaan muutokseen vedenalaisessa melussa ja jääolosuhteissa.

Sirpa Thessler

Johtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 13.04.2026 klo 08:41:36.

Lausunnon valmistelija(t):

Antti Lappalainen

Camilla Ekblad, Esa Huhta, Inari Helle, Markus Kankainen, Mats Westerbom, Mervi Kunnasranta

Liitteet:

Tiedoksi: